

Příloha k protokolu o SZZ č.....
Vysoká škola: PF JU Čes.Budějovice
Katedra:anglistiky
Datum odevzdání posudku diplomové práce:
31.5.2006

Diplomant: Soňa Trpišovská
Aprobace: AJ- NJ/ZŠ

Recenzent*)
Vedoucí*) diplomové práce
PhDr.Marie Ernestová

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Place-Names in the North-West of Scotland Pomístní jména v severozápadním Skotsku (téma)

Anglicky psaná obsažná práce (bez příloh 137 stran) se zamýšlí nad toponymy několika hrabství v severozápadním Skotsku a na ostrovech Lewis a Harris na Hebridách. Cílem práce bylo nejen postihnout jak místní názvy vznikaly a jak se v současné době užívají, ale také jakým způsobem se do nich promítají další jazyky, kterými se v dané oblasti mluvilo a dodnes mluví a nakonec i jakou roli hraje angličtina při jejich vzniku a jak případně ovlivňuje jejich výslovnost.

V úvodní obecné části (s. 10-20) se autorka zamýšlí nad tím, o čem místní jména vypovídají a čím jsou důležitá a popisuje základní terminologii a zdroje svého výzkumu. Současně podává i přehled přístupů ke studiu místních jmen (lidové i vědecké) a dochází k závěru, že při studiu toponym je nutno brát v úvahu zřetel jak historické a zeměpisné, tak jazykovědné.

Praktická část práce (s.21-130) popisuje

- charakteristické rysy krajiny a jejich vliv na místní jména ve vytčených oblastech;
- historické vlivy na vznik místních jmen (prehistorické, skotské, skandinávské, od středověku do 19. stol. i současné) a v souvislosti s tím i jazykové pozadí předkeltské, keltské (Pictish, Cumbric, Gaelic), skandinávské, anglické a skotské;
- toponyma z lingvistického hlediska (přejímání cizích jmen, gaelicizace skandinávských jmen, anglicizace gaelských jmen a export skotských názvů do ciziny)

Další část DP zkoumá toponyma z hlediska základních skladebních prvků (druhová jména, tzv. generics, jako je např. *loch*, *ben*) a z hlediska upřesňujících prvků (tzv. specifics) a v oblasti základních prvků se dále soustřeďuje na

- formy terénu vertikální (kopce, svahy, údolí) a horizontální (pláže, skaliska, útesy, mysy, výběžky a ostrovy);
- hydronyma (jezera, řeky a potoky, zálivy, úžiny, vodopády, prameny apod.)
- názvy vzniklé na základě místní vegetace (porostu)
- názvy odrážející jiné vlivy (např. lidskou činnost v krajině – pole a pastviny, budovy, obydlí, náboženské stavby: kostely, kaple, hřbitovy, vertikální předměty umístěné v krajině – kříže kameny, názvy související s přepravou: jako jsou mosty, přístavy, cesty a

- názvy osad.

V oblasti upřesňujících prvků DP informativně vyděluje rysy morfologické (výrazy s předložkou, výrazy se členem, pádové tvary v gaelštině, vlastní jména, adjektiva), ale především se soustřeďuje na rysy sémantické, které často odhalují motivaci názvu. Ty dále člení na jména založená na *vztahu* s podskupinami (vztah k místu, lidem, událostem), jména založená na *kvalitě* (velikost, tvar, barva, materiál, stáří, životné a neživotné předměty nalézající se poblíž a další vlastnosti) a nakonec na jména, kterým dala vznik *funkce/užívání* (např. farmaření, duchovní život a náboženské důvody, jiné lidské činnosti a zaměstnání jako jsou řemesla mlynářské, kovářské nebo činnosti jako je lov a rybolov). K nim jsou přiřazeny výrazy vzniklé ze základu *hranice, zed'*. Cenná nejsou pouze vysvětlení významu jednotlivých prvků (tj. druhových názvů a specifík), ale to, zda se používají stejně či rozdílně podle zeměpisného výskytu, zda došlo k jejich anglicisaci, případně jakým způsobem k anglicisaci došlo a zda pro danou skutečnost nabyl anglický termín vrchu. Velmi zajímavé je zjištění, že některé termíny mají stejný význam všude, jiné mají ve sledované oblasti různé významy (*poll* = *rybník*, ale jinde *zátoka*) a jiné se vyskytují výhradně v některých oblastech.

Předposlední kapitola je věnována slovtvorným procesům v oblasti toponym. Výzkumem bylo zjištěno, že většinu místních jmen v S-Z Skotsku tvoří složeniny, skládající se ze dvou i více strukturních prvků. Slova jednoduchá jsou výrazně v menšině. Jako zvláštní typy autorka zmiňuje *zpětné odvozování* (ve smyslu přenosu jednoho krajinného prvku na jiný), *tautologické skládání*, *hybridní tvary*, *inverzní složeniny* a *kalky*. Čtyři z těchto procesů dosvědčují, že po dlouhá staletí trvá ve sledovaném území složitá jazyková situace.

Práce má výstižně napsaný závěr a obsahuje poměrně malý počet chyb, z nichž pro ilustraci uvádím několik, např:

- 2 Marii
- 5 „**the** English way“ ...is different **from**...
- 18 **in** the old residents ... **in** some of the newcomers...
- 94 in a **an** area...
- 107 nikoli *Bohemian*, nýbrž *Czech place-names*
- 127 character
- 128 *all of them are situated _ steep hill* - chybí předložka

Předkládaná DP se tématem, časovou náročností, dostupností materiálu a v neposlední řadě i způsobem zpracování vymyká diplomovým pracím, které byly dosud na naší fakultě napsány. Autorka musela oblast navštívit a pracovat „přímo v terénu“ s místními lidmi a s místními zdroji (např. mapy, knihovny, místní spolky a muzea). V práci se prolíná několik vědních oborů souvisejících s člověkem (jazyk, zvyky a obyčeje, dějiny a kultura), ale též krajina, v níž lidé žijí, její vegetace a fyzikální zvláštnosti. Aby autorka mohla správně interpretovat shromážděný materiál, musela nutně proniknout do řady jiných disciplín, které nevyhnutelně tvoří pozadí zkoumaných jevů, např. gaelština, jejíž stručný a výstižný popis uvedla na str. 41-44. Je pozoruhodné, že dokázala jít i do takových podrobností, jako je jiný význam jednoho slova např. na pevnině a na ostrovech. Pokusila se o všestranný, ale současně s nadhledem a jistou skromností podaný pohled na jazykovou situaci zkoumané oblasti. Prokázala, že umí výborně pracovat s teoretickou

literaturou i tvořivě nakládat se shromážděným materiálem. Výsledkem je po obsahové i výtvarné stránce úctyhodné, zajímavé a přínosné pojednání, které si zaslouží být ohodnoceno známkou **v ý b o r n ě**.

-výborně-

Návrh na klasifikaci diplomové práce:

.....

podpis vedoucí diplomové práce

V Českých Budějovicích dne29.5..... 2006.....

tupeň kvalifikace	v ý b o r n ě	velmi dobře	dobře	nevyhověl
-------------------	---------------	-------------	-------	-----------